

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ**

УХВАЛЕНО

Вчена рада університету
Протокол № 5
від «25» квітня 2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи
гарант освітньо-професійної програми
зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
кандидат географічних наук, доцент
Павло ЛОЦМАН

від «24» квітня 2024 р.

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ГЕОГРАФІЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

(назва освітньої програми)

перший (бакалаврський)

(назва рівня вищої освіти)

бакалавр

(назва ступеня, що присвоюється)

галузь знань

01 Освіта/Педагогіка

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність

014 Середня освіта (Географія)

(код та найменування спеціальності)

Ректор Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

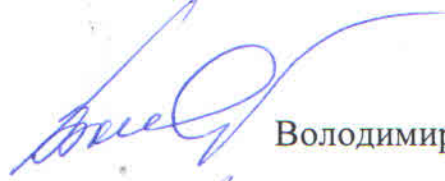

Юрій БОЙЧУК

від «26» квітня 2024 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньої програми
«Географія в закладах освіти»

Проректор з навчально-наукової
роботи

Володимир БОРИСОВ

В.о. директора центру забезпечення
якості освіти

Олександр ЖМУРКО

Гарант освітньої програми

Павло ЛОЦМАН

Декан факультету історії і права

Людмила ЗЕЛЕНСЬКА

Голова Студентської ради
факультету історії і права

Ольга ГУСАК

ПЕРЕДМОВА

ВНЕСЕНО

кафедрою суспільно-економічних дисциплін і географії
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

РЕКОМЕНДОВАНО

Навчально-методичною комісією факультету історії і права
протокол № 9 від «22» квітня 2024 р.

Вченою радою факультету протокол № 9 від «23» квітня 2024р.

РОЗРОБЛЕНО

проектною групою у складі:

Гарант:

Лоцман Павло Ігорович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри
суспільно-економічних дисциплін і географії

Члени:

1. **Зеленько Олександр Олегович**, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії.
2. **Муромцева Юлія Ігорівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії.
3. **Некос Світлана Володимирівна**, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії.
4. **Коптева Тетяна Сергіївна**, доктор філософії з природничих наук, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії.
5. **Громова Ольга Валеріївна** - вчитель географії Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №125 Харківської міської ради Харківської області, вчитель-методист.
6. **Формальова Світлана Василівна**, заступник директора з навчально-виховної роботи Харківського ліцею № 149 Харківської міської ради, учитель вищої категорії.
7. **Ємченко Юлія Сергіївна**, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 014.07 Середня освіта (Географія) факультету історії і права ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

РЕЦЕНЗІЇ-ВІДГУКИ

зовнішніх заінтересованих осіб:

Денисик Григорій Іванович, доктор географічних наук, професор,

заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Ярков Сергій Валерійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії, краєзнавства та туризму Криворізького державного педагогічного університету

Степанова Наталія Леонідівна, вчитель географії, Харківський ліцей № 108 Холодногірського району, «Учитель року-2024».

Обод Маргарита Львівна, вчитель Харківського академічного ліцею №45 Харківської міської ради, вчитель вищої категорії, вчитель-методист, відмінник освіти України.

1. Профіль освітньої програми «Географія в закладах освіти» зі спеціальності 014 Середня освіта (Географія)

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди Факультет історії і права
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Офіційна назва освітньої програми	Освітня програма «Географія в закладах освіти» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія)
Освітня кваліфікація	Бакалавр освіти за спеціальністю «Середня освіта (Географія)»
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр освіти. Середня освіта (Географія). Вчитель географії.
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	Первинна
Цикл/рівень	НРК України - 6 рівень, EQ-ЕНЕА – другий цикл, EQFLLL – 6 рівень
Передумови	Програма для осіб з повною загальною середньою освітою або диплому молодшого спеціаліста за даною чи спорідненою спеціальністю.
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	2024-2028 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy
2. Мета освітньої програми	
<p>Метою ОП є: підготовка компетентного та конкурентоспроможного вчителя/викладача географії для закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти зі сформованими загальними і професійними компетентностями, необхідними для вирішення професійних завдань і проблем теоретичного та практичного характеру.</p>	

3.Характеристика освітньої програми	
<p>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</p>	<p>01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Географія)</p> <p>Об'єкт вивчення: освітній процес у закладах загальної середньої і спеціальної освіти (за предметною спеціальністю «Географія»).</p> <p>Цілі навчання: високопрофесійна теоретична та практична підготовка майбутнього вчителя географії закладів середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності, що базується на сучасних теорії та методиці викладання, формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі, достатні для формування предметних компетентностей за відповідними спеціальностями (знання особливостей розвитку геосфер Землі, їх складу та будови, методик та методів дослідження їх компонентів; базові знання з природничих, економічних, суспільних наук, інформаційних технологій), теоретичні основи наук про освіту, загальної і вікової психології, методики навчання географії у закладах загальної середньої освіти.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, методи географічних досліджень (польові та камеральні методи збору та обробки географічної інформації з використанням інформаційних технологій); математико-статистичні методи, освітні технології та методики формування компетентностей з географічних наук в закладах загальної середньої освіти, методики викладання фізичної та суспільної географії моніторинг педагогічної діяльності, інформаційно-комунікаційні технології, методики педагогіки та психології з організації освітньо-виховного процесу.</p> <p>Інструменти та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання для освітнього процесу; обладнання та устаткування, необхідне для польових досліджень та камеральної обробки отриманих даних компонентів геосфер, технічні засоби навчання, бібліотечні ресурси та технології; бази для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю).</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітня програма підготовки бакалавра має прикладний характер: Спрямована на підготовку до виконання функціональних обов'язків учителя географії, класного керівника у закладах загальної середньої і спеціалізованої освіти, організатора гуртків географічного та туристично-краєзнавчого спрямування.</p> <p>Програма пропонує комплексний підхід до здійснення професійно-педагогічної і дослідницької діяльності через навчання та практичну підготовку. Дисципліни та модулі, передбачені програмою, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача.</p> <p>Формування у здобувачів почуття активного громадянства завдяки</p>

	участі у студентському самоврядуванні, громадських, волонтерських, благодійних проєктах тощо.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Програма спрямована на підготовку висококваліфікованих учителів географії закладів загальної середньої і спеціалізованої освіти із сучасним науковим світоглядом і мисленням, які здатні здійснювати викладання географії на компетентнісній основі, володіють сучасними методами, технологіями і методиками для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього, виховного, дослідницького та інноваційного характеру.
Особливості програми	<p>В основу освітнього процесу та позанавчальної діяльності покладено дослідження природних і культурних ландшафтів Слобожанщини при вивченні дисципліни: «Історичне ландшафтознавство та географія Слобідського краю», концепцію «сродної праці» Г.С. Сковороди.</p> <p>Мультидисциплінарний підхід до підготовки фахівців, які володіють науковим інструментарієм для проведення теоретичних та експериментальних географічних досліджень і краєзнавчо-туристичної діяльності.</p> <p>Варіативна складова програми дає можливість обирати додаткові дисципліни поза спеціальністю для здобуття додаткових компетентностей, що дозволяє здобувачам освітнього рівня здійснювати індивідуальну освітню траєкторію, а випускникам – розширити сферу працевлаштування.</p> <p>Історико-культурна складова програми здійснюється при вивченні дисципліни: «Історичне ландшафтознавство та географія Слобідського краю», «Методика краєзнавчо-туристичної роботи», «Україна: історія і сучасні реалії» та окремих блоків курсів «Економічна та соціальна географія України», «Географія населення».</p> <p>Застосування контекстного навчання, кейс-технологій, спрямованих на професійну самореалізацію та всебічний особистісний розвиток здобувачів.</p> <p>Здобувач самостійно має право обрати той напрям діяльності, який його захоплює та особливо цікавить: науковий, творчий, волонтерський, козацький, екскурсійний.</p> <p>Посилена практична підготовка завдяки циклу навчально-польових практик (географічної, еколого-картографічної та туристичної) та педагогічних практик: безперервна пропедевтична педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти, педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа), педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (старша школа). Практична підготовка здобувачів відбувається на базі Національного природного парку «Гомільшанські ліси», наукові співробітники парку надають необхідні навчальні доробки, здобувачі ведуть наукові дослідження у сферах літології, кліматології, гідрології, ґрунтознавства та біорізноманіття парку.</p>

4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Викладацька, навчально-виховна, науково-методична та організаційна діяльність у галузі загальної середньої освіти та дотичних до них сфер.</p> <p>2320.Вчителі закладів загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти</p> <p>2351.Професіонали в галузі методів навчання</p> <p>2359.Інші професіонали в галузі освіти і навчання</p> <p>2351.2 Методист (освіта);</p> <p>2455.2 Методист культурно-освітнього закладу</p> <p>3340 Фахівець у сфері позашкільної освіти.</p> <p>3340 Інструктор-методист з туризму</p> <p>Може обіймати посаду спеціаліста у міжшкільних ресурсних центрах (міжшкільних навчально-виробничих комбінатах), в державних і приватних освітніх установах, в аналітично-інформаційних інституціях .</p>
Подальше навчання	Продовження здобуття освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за цією або суміжними спеціальностями; підвищення кваліфікації за фахом чи набуття кваліфікації за іншими спеціальностями в системі післядипломної освіти.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Основними підходами до навчання є студентоцентричний, самонавчання, проблемно-орієнтований, навчання через практику (педагогічну, організаційно-виховну, навчально-польові), через реалізацію дослідницької діяльності, посилення гуманістичної спрямованості, формування стратегічного мислення й системного підходу до аналізу складних фахових і соціальних ситуацій, виховання соціальної та професіональної мобільності.</p> <p>Викладання здійснюється у формі лекцій (в т.ч. мультимедійних), практичних і семінарських занять, навчальних, польових практик, консультацій. Обов'язковою складовою є самостійна робота.</p> <p>Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здійснюють через використання електронних презентацій лекцій, рекомендованих електронних підручників, методичних вказівок та завдань.</p> <p>Безпосереднє спрямування робиться на особистому саморозвитку, що сприятиме формуванню потреби й готовності до продовження самоосвіти протягом життя.</p> <p>Викладання дисциплін здійснюють з використанням загально- та спеціально-наукових методів (просторового аналізу, проблемно-пошукового, частково-пошукового, дослідницького, соціологічного, порівняння, узагальнення, економічного, картографічного, математично-статистичного моделювання).</p> <p>Можливість дистанційного навчання та зворотній зв'язок з здобувачами вищої освіти здійснюють за допомогою системи (Moodle), месенджерів або соціальних мереж. Прямий відеозв'язок, проведення конференцій, лекцій і консультацій відбувається на платформах Google Meet, Zoom тощо.</p>

Оцінювання	Накопичувальна 100-бальна рейтингова система оцінювання навчальних досягнень здобувачів базується на аналізі результатів навчання, здобутих в усіх видах аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності та включає такі види контролю: вхідний (попередній), поточний (тематичний), модульний, підсумковий (семестровий контроль та підсумкова атестація). Форми контролю: практичний і номенклатурний контроль, поточні контрольні роботи, тести, модульні контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання, заліки, звіти про практику, курсова робота, усні й письмові іспити, комплексні кваліфікаційні іспити.
-------------------	--

6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.</p> <p>ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.</p> <p>ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.</p> <p>ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.</p> <p>ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.</p> <p>ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.</p> <p>ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні</p>

компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК7. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в школі.

ПК8. Здатність реалізовувати красназвчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

7. Програмні результати навчання

РН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. Називає і пояснює принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії цькуванню і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН9. Застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. Демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН11. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

РН12. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 1. Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.

ПРН 2. Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.

ПРН 3. Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.

ПРН 4. Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства

ПРН 5. Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій.

<p>ПРН 6. <i>Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.</i></p>
<p>ПРН 7. <i>Уміє характеризувати природні регіони, ландшафти й біогеоценози, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).</i></p>
<p>ПРН 8. <i>Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.</i></p>
<p>ПРН 9. <i>Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону.</i></p>
<p>ПРН 10. <i>Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.</i></p>
<p>ПРН 11. <i>Добирає міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство».</i></p>
<p>ПРН 12. <i>Дотримується сам під час польових навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю</i></p>

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	<p>Керівник проектної групи та викладацький склад, який забезпечує її реалізацію, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти. Усі викладачі є штатними співробітниками ХНПУ імені Г.С. Сковороди, мають науковий ступінь та вчене звання. Усі викладачі раз на 5 років проходять підвищення кваліфікації.</p>
Матеріально – технічне забезпечення	<p>Приміщення для аудиторних занять та самостійної роботи здобувачів мають достатню площу та інформаційно-комунікаційне технічне обладнання (мультимедійні засоби, SMART Board, комп'ютери, оснащені ліцензійними операційними системами та пакетами прикладного програмного забезпечення). У навчальний процес упроваджуються передові інформаційні та комунікаційні технології, зокрема дистанційне навчання на платформі Moodle. Функціонують точки бездротового інтернет-доступу.</p> <p>Учасники програми мають вільний доступ до фондів наукової бібліотеки, до електронного контенту – міжнародних наукових баз даних, електронних каталогів та репозиторіїв, веб-сайтів тощо. А також мають доступ до результатів досліджень наукових працівників національного природного парку «Гомільшанські ліси».</p> <p>Для інтеграції освітнього процесу та фахової діяльності підписані угоди про співробітництво із закладами загальної середньої освіти міста Харкова й області (шкіл). Здобувачі освіти мають змогу проходити педагогічні практики з належними матеріально-технічними умовами. Для проходження навчально-польових практик використовується університетський навчально-спортивний табір, що розташований у селищі Гайдари, Зміївського р-ну, Харківської обл.</p> <p>Наявна соціально-побутова інфраструктура (гуртожитки, пункти харчування, спортивні споруди, медичний пункт тощо) відповідає технологічним вимогам до матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності відповідного рівня ВО.</p>

<p>Інформаційне та навчально – методичне забезпечення</p>	<p>Учасники програми мають вільний доступ до наукової літератури та навчально-методичних посібників як традиційним шляхом – із фондів Наукової бібліотеки, шести читальних залів та читальних залів кафедр університету (загалом понад 700 000 примірників), такі до електронного контенту, зокрема до новітніх світових (у т. ч. англійських) та вітчизняних публікацій, наприклад, з Міжнародної наукової бази даних Web of Science, з електронного каталогу та репозиторію Наукової бібліотеки ХНПУ імені Г.С. Сковороди, офіційного веб-сайту університету (http://hnpu.edu.ua/), на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня діяльність, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація тощо), електронних ресурсів, що містять навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін, зокрема до порталу Дистанційної освіти (навчально-інформаційний портал на базі платформи Moodle, http://lms.hnpu.edu.ua/), до фахових наукових видань ХНПУ імені Г.С. Сковороди; інформаційного пакету спеціальностей; нормативної документації про організацію освітнього процесу в університеті; навчально-методичних комплексів дисциплін, силабусів, програм практик, блоків дисциплін вільного вибору та ін. Студенти також мають змогу використовувати матеріали, підготовлені викладачами: підручниками, презентаціями за лекціями, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями до семінарських занять, індивідуальних завдань тощо. Методичний матеріал може надаватись як у друкованому вигляді, так і в електронній формі.</p> <p>В університеті створені механізми різнобічної освітньої та організаційної підтримки здобувачів у процесі навчання: надається організаційна та консультативна підтримка з метою реалізації студентами індивідуальної освітньої траєкторії в межах індивідуальних планів навчання, рейтинг успішності студента орієнтує на покращення його результатів, здійснюється моніторинг індивідуального прогресу студента протягом усього періоду навчання.</p> <p>Створено можливості для всебічного фізичного та особистісного розвитку здобувачів, у тому числі, наявна спортивна та соціальна інфраструктура, служба психосоціальної підтримки. Працює система заохочень за досягнення в навчальній і позанавчальній діяльності. Забезпечується можливість додаткового навчання, сприяння академічній мобільності, підтримка іноземних студентів тощо. Створено систему підтримки здобувачів у працевлаштуванні та сприяння кар'єрному старту.</p> <p>Загальноуніверситетський навчально-методичний інклюзивний центр - забезпечення особам з особливими освітніми потребами рівного доступу до якісної вищої освіти шляхом організації</p>
--	---

	<p>інтегрованого навчання та створення для них спеціального освітнього середовища</p> <p>Консультаційний центр ХНПУ імені Г.С. Сковороди для учнівської молоді.</p> <p>Центр міжнародного співробітництва та міжнародної освіти. Гендерний центр.</p> <p>Заклад вищої освіти забезпечує збалансоване поєднання навчання та досліджень у ході реалізації освітньої програми. Організаційна структура та ресурси закладу цілком достатні для імплементації наукових досліджень у процес викладання. Здобувачі залучені до виконання науково-дослідних робіт, які дозволяють їм розвинути дослідницькі компетентності у ході навчання на програмі. Результати наукових досліджень здобувачів і викладачів програми відповідним чином оприлюднюються (публікуються у збірниках наукових праць) і мають практичне та теоретичне застосування. Викладачі регулярно оновлюють лекційні і практичні матеріали на основі найновіших наукових публікацій, статистичних даних тощо.</p> <p>Наявність на сайті університету сторінки кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії, дозволяє інформувати здобувачів освіти та широку спільноту про її діяльність та заплановані заходи які плануються на базі кафедри, факультету, університету, чи то самостійно, чи у співпраці з іншими закладами та організаціями.</p> <p>Перевірка робіт здобувачів на академічну доброчесність проводиться за допомогою спеціалізованої програмно-технічної системи «UNICHEK» для виявлення збігів у текстах із визначенням ступеня унікальності роботи, висновки передаються для подальшого розгляду та прийняття рішень на кафедрі, редакційної колегії тощо, а також на офіційному веб-сайті університету розміщено посилання на сервіс, що уможливорює перевірку роботи на плагіат за власним бажанням. Перевірка тексту здійснюється його надсиланням на поштову скриньку antiplagiat@hnpu.edu.ua</p> <p>Інформаційні сервіси дозволяють викладачам і співробітникам оперативно обмінюватись інформацією, що стосується програми, та працювати з необхідними он-лайн ресурсами. У здобувачів наявна чітка інформація про освітні можливості та способи підтримки під час навчання на програмі. Існує інформаційно-комунікаційна система, що дозволяє підтримувати зворотній зв'язок зі здобувачами, випускниками, роботодавцями.</p>
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Оцінювання результатів навчання та академічних досягнень приведено у відповідність до Європейської кредитної системи і співвідносне із

	національною шкалою оцінювання, що уможливорює взаємозарахування кредитів між різними університетами.
Міжнародна кредитна мобільність	Партнерські відносини із зарубіжними університетами: Вроцлавським, Варшавським, Рурським університетом у Бохумі (ФРН), Телавським державним університетом імені І. Гогешвілі. На постійній основі відбувається співпраця з Приморською Академією у м. Слупськ (Польща). Визнання результатів навчання, отриманих в іноземних ЗВО, регулюються «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність студентів ХНПУ імені Г.С. Сковороди».
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	За умови отримання ліцензії на навчання іноземних здобувачів за даної спеціальності.

2. Структурно-логічна схема

2.1 Перелік освітніх компонент (ОК)

ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти / курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Україна: історія і сучасні реалії	3	залік
ОК 2	Політично-правові студії	3	залік
ОК 3	Основи фінансово-економічної грамотності та підприємництва	3	іспит
ОК 4	Філософія	3	іспит
ОК 5	Іноземна мова	5	іспит
ОК 6	Здоров'я та безпека людини	4	залік
ОК 7	Засоби цифрової підготовки	3	залік
ОК 8	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	залік
	Усього	27	
Цикл професійної підготовки			
ОК 9	Загальна педагогіка	6	залік
ОК 10	Провайдинг освітніх технологій	6	іспит
ОК 11	Психологія	4	іспит
ОК 12	Загальне землезнавство	5	іспит
ОК 13	Метеорологія	4	іспит
ОК 14	Математично-статистичні методи дослідження	4	залік
ОК 15	Геологія з основами геоморфології	5	іспит
ОК 16	Географія ґрунтів і ґрунтознавство	4	іспит
ОК 17	Біогеографія	4	залік
ОК 18	Загальна гідрологія	5	іспит
ОК 19	Картографія з основами топографії	5	іспит
ОК 20	Рекреаційні ресурси світу	3	залік
ОК 21	Фізична географія України	5	залік/іспит
ОК 22	Географія населення	4	іспит
ОК 23	Основи екології	3	залік
ОК 24	Основи ландшафтознавства	3	іспит
ОК 25	Основи наукових досліджень	5	іспит
ОК 26	Методика краєзнавчо-туристичної роботи	4	залік
ОК 27	Фізична географія материків і океанів	8	залік/іспит
ОК 28	Сталий розвиток і раціональне природокористування	4	іспит
ОК 29	Методика викладання географії	8	залік/іспит
ОК 30	Економічна та соціальна географія України	6	залік/іспит
ОК 31	Географія світового господарства	5	залік

ОК 32	Економічна та соціальна географія зарубіжних країн	7	залік/іспит
ОК 33	Історичне ландшафтознавство та географія Слобідського краю	3	залік
ОК 34	Курсова робота з географії	3	залік
	Усього	123	
Цикл дисциплін вільного вибору здобувача			
Дисципліни за вибором здобувача		60	
Усього		60	
Практична підготовка			
ОК 35	Навчально-польова (географічна) практика	3	залік
ОК 36	Навчально-польова (еколого-картографічна) практика	3	залік
ОК 37	Навчально-польова (туристична) практика	3	залік
ОК 38	Безперервна пропедевтична педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти	3	залік
ОК 39	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа)	9	залік
ОК 40	Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (старша школа)	9	залік
	Усього	30	
Атестація			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		180	
Загальний обсяг вибіркового компонентів		60	
Всього		240	

2.2 Структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів

	1 рік		2 рік		3 рік		4 рік	
	1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр	7 семестр	8 семестр
Дисципліни загальної підготовки	Здоров'я та безпека людини	Україна: історія і сучасні реалії	Політично-правові студії	Основи фінансово-економічної грамотності та підприємництва	Філософія	Фізична географія материків і океанів	Сталий розвиток і раціональне природо-користування	Міждисциплінарна курсова робота з географії
	Іноземна мова							Провайдинг освітніх технологій
	Українська мова (за професійним спрямуванням)	Засоби цифрової підготовки	Провайдинг освітніх технологій	Економічна та соціальна географія України		Географія світового господарства		
		Психологія					Методика краєзнавчо-туристичної роботи	
Дисципліни професійної підготовки (педагогіка)	Загальна педагогіка		Основи екології	Фізична географія материків і океанів		Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа)	Економічна та соціальна географія зарубіжних країн	
	Загальне землезнавство							Основи наукових досліджень
Дисципліни професійної підготовки (географія)	Математично-статистичні методи досліджень	Картографія з основами топографії		Основи наукових досліджень		Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти (базова школа)	Географія населення	
		Геологія з основами геоморфології						Навчально-польова (еколого-картографічна) практика
	Основи ландшафтознавства	Загальна гідрологія		Навчально-польова (еколого-картографічна) практика	Безперервна пропедевтична педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти	Навчально-польова (туристична) практика	Історичне ландшафтознавство та географія Слобідського краю	
	Метеорологія	Географія ґрунтів і ґрунтознавство	Біогеографія					Дисципліни вільного вибору
Практична підготовка	Навчально-польова (географічна) практика		Дисципліни вільного вибору					

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми зі спеціальності «014 Середня освіта (Географія)» проводиться відповідно до «Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр»» та згідно з навчальним планом зазначеної спеціальності. Атестація складається з кваліфікаційного іспиту з педагогіки і психології, кваліфікаційного іспиту з географії та методики викладання та іспиту з додаткових компетентностей.

1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ОК15	ОК16	ОК17	ОК18	ОК19	ОК20	ОК21	ОК22	ОК23	ОК24	ОК25	ОК26	ОК27	ОК28	ОК29	ОК30	ОК31	ОК32	ОК33	ОК34	ОК35	ОК36	ОК37	ОК38	ОК39	ОК40			
ЗК 1	+	+	+	+	+	+	+	+						+																													
ЗК 2	+	+	+			+			+	+	+																			+						+	+	+	+	+			
ЗК 3					+			+																														+	+	+			
ЗК 4							+			+				+						+							+	+						+									
ЗК 5		+	+	+					+		+																+	+							+		+	+	+	+	+		
ЗК 6					+			+	+		+																										+	+	+	+	+		
ЗК 7	+	+	+	+		+																	+	+					+			+	+	+									
ЗК 8	+	+							+		+	+															+				+								+				
ЗК 9						+					+																	+			+												
ЗК 10					+				+													+		+															+				
ФК 1												+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ФК 2					+			+																						+								+	+	+	+	+	
ФК 3									+		+																+			+						+		+	+	+	+	+	
ФК 4									+					+												+				+									+	+	+	+	
ФК 5							+		+	+				+																	+									+	+	+	+
ФК 6									+		+																+	+			+									+	+	+	+
ФК 7						+	+		+	+	+																				+						+	+	+	+	+	+	
ФК 8									+		+																				+									+	+	+	+
ФК 9									+	+	+			+													+			+										+	+	+	+
ПК 1												+	+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПК 2												+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПК 3	+		+									+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПК 4												+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПК 5																							+						+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПК 6	+																					+	+					+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПК 7												+	+		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+														
ПК 8																					+							+			+	+								+			

ЗК – загальні компетентності; ПК – предметні компетентності; ОК – освітні компоненти

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)

відповідними компонентами освітньої програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ОК15	ОК16	ОК17	ОК18	ОК19	ОК20	ОК21	ОК22	ОК23	ОК24	ОК25	ОК26	ОК27	ОК28	ОК29	ОК30	ОК31	ОК32	ОК33	ОК34	ОК35	ОК36	ОК37	ОК38	ОК39	ОК40		
ПН1						+			+	+	+																		+							+		+	+	+		
ПН2					+			+	+																					+						+		+	+	+		
ПН3									+		+																+			+					+	+		+	+	+		
ПН4							+		+																		+			+									+	+	+	
ПН5									+		+																			+									+	+	+	
ПН6		+				+			+		+																			+									+	+	+	
ПН7	+		+	+		+			+		+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+		
ПН8					+			+																															+	+	+	
ПН9							+			+					+					+							+									+	+	+	+	+	+	
ПН10	+						+			+					+						+						+								+	+				+	+	
ПН11									+		+																			+						+	+	+	+	+	+	
ПН12									+		+																												+	+	+	
ПН13	+	+							+																														+	+	+	
ПРН1												+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+		+	+	+	+		+	+	+				
ПРН2												+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+			+	+	+	+		+	+	+				
ПРН3												+	+		+	+	+	+	+			+	+	+		+			+			+	+	+	+		+	+	+			+
ПРН4												+	+		+	+	+	+	+			+		+	+	+		+	+		+	+	+	+		+	+	+			+	
ПРН5													+	+	+	+	+	+	+			+	+		+	+		+	+		+	+	+	+		+	+	+		+	+	
ПРН6												+	+		+	+	+	+	+			+	+		+	+		+	+		+	+	+	+		+	+	+			+	
ПРН7																	+						+		+			+								+	+	+			+	
ПРН8			+																				+					+														
ПРН9	+													+							+	+	+								+	+	+	+		+	+					

